

Pismo Alumnów Wyższego Seminarium
Duchownego w Toruniu

SŁUGA

ROK XVII Nr 4 (64)

LIPIEC-PAŹDZIERNIK 2012

ISSN 1426-3343

„Żniwo wprawdzie wielkie, ale robotników mało;
proście więc Pana żniwa, żeby wyprawił robotników na swoje żniwo.”
(Łk 10, 2)

SPIS TREŚCI

WIADOMOŚCI

- Spotkanie z Janem Pospieszalskim
„Powołaniówki”
Dzień skupienia w duchu focolare
Zjazd seminariów metropolii gdańskiej

U ŹRÓDŁA – LITURGIA

- Diakonat stały
Liturgia godzin jako modlitwa wiernych
„Duch liturgii” wg Josepha kard. Ratzin-
gera (cz. IV)

WIARA POSZUKUJĄCA ZROZUMIENIA

- Dlaczego wierzę?

WARTO!

- Nasze lektury
Kącik muzyczny
Kącik dobrego filmu

MIĘDZY NIEBEM A ZIEMIĄ

- Powołanie

Z OBIEKTYWEM W DIECEZJI

- Dwudziesta rocznica ingresu
ks. bpa Andrzeja Wojciecha Suskiego
Szarytki
Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej
w Chełmie
Chełmińskie ingresy
Rozmowa z...

- To już ostatni numer czasopisma
4 „Sługa” w tym roku formacyjnym. Tak jak
4 zawsze pragniemy przedstawić Wam, Dro-
5 dzy Czytelnicy, szereg artykułów dotyczą-
9 cych naszego kleryckiego życia, naszych
przemysłów oraz zagadnień dotyczących
10 wiary. Przedstawiamy również ropozycje
13 ciekawych książek, wartej do posłuchania
muzyki oraz interesującego filmu.

- 17 Dla nas kleryków czas wakacji to
okres nie tylko przerwy od zajęć i pobytu
24 w domu, w czasie którego możemy odpo-
cząć i nabrać siły na kolejny rok, rozpoczy-
29 nający się już w październiku, ale to także
30 czas, kiedy możemy w jeszcze większym
31 stopniu zaangażować się w praktyki dusz-
pasterskie. W trakcie których mamy okazję
32 spotykać różnych ludzi, przebywać z nimi,
dawać świadectwo swojej wiary, ale nade
wszystko zdobywać doświadczenie do
35 przyszłej pracy duszpasterskiej w diecezji.

- 37 Na okres wakacji pragniemy życzyć
Wam, Drodzy Czytelnicy, przede wszyst-
39 kim odpoczynku i czerpania radości z tych
pięknych letnich dni. Pamiętajmy jednak,
40 aby ciesząc się tym czasem, nie zapomnieć
42 o Panu Bogu i o naszych praktykach religij-
nych, ponieważ od Niego nie ma wakacji.

Szczęść Boże!

Zespół redakcyjny

Redagują: Artur Narodzonek (red. naczelny), Bartosz Adamski (zastępca red.),
Piotr Kalicki, Stanisław Szczęsny (red. techniczni),
Łukasz Grzelak, Piotr Śliwiński (foto)

Asystent kościelny: ks. dr Marcin Staniszewski

Adres redakcji: Sługa, pl. bł. ks. phm. Stefana W. Frelichowskiego 1, 87-100 Toruń

Adres internetowy: <http://www.seminarium.diecezja.torun.pl>

Adres e-mail: sluga@wsd.torun.pl

Druk: DRUK-TOR S.C., ul. Niezawska 33, 87-100 Toruń

Nakład: 1 300 egz.

Diakonat stały

Z historii diakonatu stałego

Diakonat stały jest rzeczywistością obecną w Kościele od początku jego istnienia. W pierwszych gminach chrześcijańskich posługa diakonów traktowana była jako wartość i bogactwo wspólnoty, a nie jako etap przejściowy w drodze do kapłaństwa. W Pierwszym Liście do Tymoteusza św. Paweł podając, wskazówki odnośnie do posługi we wspólnocie Kościoła lokalnego, o diakonach napisze następujące słowa: „Diakonami tak samo winni być ludzie godni, w mowie nieobłudni, nie nadużywający wina, niechciwi brudnego zysku, [lecz] utrzymujący tajemnicę wiary w czystym sumieniu. I oni niech będą najpierw poddawani próbie, i dopiero wtedy niech spełniają posługę, jeśli są bez zarzutu. [...] Diakoni niech będą mężami jednej żony, rządzący dobrze dziećmi i własnymi domami. Ci bowiem, skoro dobrze spełnili czynności diakańskie, zdobywają sobie zaszczytny stopień i ufają śmiałość w wierze, która jest w Chrystusie Jezusie” (1 Tm 3, 8-11).

Największy rozkwit diakonatu w Kościele przypada na wiek III. W pierwotnym Kościele stałymi diakonami byli między innymi: św. Szczepan, św. Wawrzyniec czy św. Efreem Syryjski. W „Tradycji Apostolskiej” Hipolita (połowa III wieku) możemy wyczytać,

że podstawowym obowiązkiem diakona była służba biskupowi, która wyrażała się w realizowaniu jego decyzji i poleceń. W „Didascalia Apostolorum”, w dziele którego pełna nazwa brzmi: „Katolicka nauka dwunastu Apostołów i świętych uczniów Zbawiciela naszego” (z pierwszej połowy III wieku), czytamy, że diakon powinien być w ścisłej jedności z biskupem, ma być jego „uchem, ustami, sercem i duszą”. O tożsamości diakonów pisali także: Klemens Aleksandryjski, Orygenes, Cyprian, Efreem Syryjski, Hieronim i Jan Chryzostom.

Diakonat jako stała posługa w Kościele zaczyna tracić na znaczeniu od IV wieku. Dodajmy jednak, że dotyczyło to przede wszystkim Kościoła Zachodniego. Od diakonów zaczęto wymagać zachowania celibatu, a udzielane im święcenia postrzegano przede wszystkim jako stopień przejściowy i konieczny do przyjęcia święceń prezbiteratu.

Ciekawe, że do diakonatu stałego powrócono podczas obrad Soboru Trydenckiego (1545-1563). W kanonie 17 poczyniono nawet pewne ustalenia co do jego odrodzenia, jednak w praktyce pastoralnej brakowało świadomości potrzeby posługi diakona stałego. Poza tym powszechnie dominowało przekonanie o wystarczającej liczbie prezbiterów, a więc diakonat był widziany jedynie jako etap i stopień przejściowy do święceń kapłańskich. Ponieważ w okresie potrydenckim położono duży nacisk na tworzenie seminariów, w związku z tym diakonat został zamknięty w środowisku seminaryjnym.

Przywrócenie diakonatu stałego

W trakcie przygotowań do II Soboru Watykańskiego skierowano prośbę do biskupów oraz różnych ośrodków teologicznych na całym świecie o wskazanie zagadnień, którymi powinien zająć się sobór. Komisja Przygotowawcza otrzymała 2150 odpowiedzi, spośród których aż około 600 wniosków doty-

czyło kwestii przywrócenia diakonatu stałego w Kościele.

Ojcowie soborowi w Konstytucji dogmatycznej o Kościele „Lumen gentium” orzekli: „Na niższym szczeblu hierarchii stoją diakoni, na których nakłada się ręce «nie dla kapłaństwa, lecz dla posługi». Umocnieni bowiem łaską sakramentalną, w posłudze liturgii, słowa i miłości służą Ludowi Bożemu w łączności z biskupem i jego kapłanami. Zadaniem diakona, stosownie do tego, co mu wyznaczy kompetentna władza, jest uroczyste udzielanie chrztu, przechowywanie i rozdzielanie Eucharystii, asystowanie i błogosławienie w imieniu

Kościola związkom małżeńskim, udzielanie wiatyku umierającym, czytanie wiernym Pisma Świętego, nauczanie i napominanie ludu, przewodniczenie nabożeństwu i modlitwie wiernych, sprawowanie sakramentaliów, przewodniczenie obrzędowi żałobnemu i pogrzebowemu. Poświęcając się powinnościom miłości i posługi, diakoni winni mieć w pamięci upomnienie św. Polikarpa: «Miłosierni, gorliwi, postępujący drogą prawdy tego Pana, który stał się sługą wszystkim»” (KK 29).

Dwa lata po zakończeniu soboru, dnia 18 VI 1967 roku papież Paweł VI ogłosił ogólne normy przywrócenia w Kościele diakonatu stałego. Dnia 28 VI 1968 roku w katedrze w Kolonii pierwszych pięciu żonatych mężczyzn otrzymało świecenia diakonatu.

Historia diakonatu stałego w Polsce jest znacznie krótsza, warto jednak zaznaczyć, że już od lat 70 spotykamy środowiska zainteresowane jego wprowadzeniem. Do prekursorów działalności na rzecz wprowadzenia diakonatu w naszym kraju

należy zaliczyć Marka Marczewskiego z Lublina. W 1988 roku Komisja Episkopatu Polski do spraw Duchowieństwa powołała grupę ekspertów, która pod przewodnictwem bpa Teofila Wilskiego zajęła się przygotowaniem raportu dotyczącego możliwości wprowadzenia diakonatu stałego. Przygotowany tekst przedstawiono w czerwcu 2001 roku na 313 zebraniu plenarnym Konferencji Episkopatu Polski w Łowiczu. Episkopat podjął decyzję o wprowadzeniu diakonatu stałego w Polsce. Na początku 2004 roku watykańska Kongregacja ds. Wychowania Katolickiego zatwierdziła dokument Konferencji Episkopatu Polski pt. „Wytyczne dotyczące formacji, życia i posługi diakonów stałych w Polsce”, który następnie w marcu tegoż samego roku został przyjęty przez Episkopat Polski.

Pierwszy ośrodek w Polsce przygotowujący kandydatów do stałego diakonatu powstał do istnienia w 2005 roku ordynariusz toruński bp Andrzej Suski. W ostatnich miesiącach kolejne miejsce formacyjne dla stałych diakonów powołano do istnienia także w diecezji opolskiej. Należy się spodziewać, że w kolejnych latach będzie to dynamicznie rozwijająca się rzeczywistość, nie oznacza to jednak, że będzie to rzeczywistość łatwa.

Odwołajmy się w tym miejscu jeszcze do słów bpa Wiesława Śmigła, które naszym zadaniem dobrze diagnozują powrót dia-

konatu stałego do Kościoła: „Przywrócenie diakonatu stałego nie jest zatem wynikiem mody, kaprysu współczesnych teologów, hierarchów czy nawet braku kapłanów, ale jest przywróceniem trwałego stopnia hierarchicznego. Fakt, że diakonat przejściowy przetrwał w Kościele jako nieodzowny warunek przyjęcia święceń kapłańskich, jest świadectwem, że zawsze był on teologicznie doceniany i traktowany jako trwały stopień. Zredukowanie diakonatu tylko do stanu przejściowego było zubożeniem wspólnoty eklezjalnej, a co więcej – doprowadziło do pewnej niejasności. Współcześnie wielu wiernych uważa, że diakonat jest konieczny do przyjęcia święceń kapłańskich, jest pewnym etapem formacji i wtajemniczenia, ale nie celem. Takie myślenie jest pozbawione racji teologicznych. Zanik diakonatu stałego był spowodowany przesłankami wyłącznie czysto ludzkimi, socjologicznymi i ekonomicznymi. Przywrócenie więc diakonatu stałego jest powrotem do poprawności i przejrzystości w działaniu Kościoła-Wspólnoty”.

Liczba stałych diakonów w Kościele

Według Agencji Fides w 2009 roku na świecie było 37 592 diakonów stałych. Na poszczególnych kontynentach statystyka przedstawiała się następująco:

Afryka

Diakoni diecezjalni - 384

Diakoni zakonni - 22

Ameryka Pn. i Pd.

Diakoni diecezjalni - 24 372

Diakoni zakonni - 210

Azja

Diakoni diecezjalni - 130

Diakoni zakonni - 36

Europa

Diakoni diecezjalni - 12 362

Diakoni zakonni - 293

Australia i Oceania

Diakoni diecezjalni - 344

Diakoni zakonni - 2

Liczba stałych diakonów w Polsce

W Kościele katolickim w Polsce obecnie posługę pełni 6 diakonów stałych:

a) diecezja ełcka: dk. Stanisław Dziemian, wyświęcony w 2009 roku, jest dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Suwałkach, posługuje w parafii konkatedralnej pw. św. Aleksandra w Suwałkach, żonaty, ma dwie córki.

b) diecezja pelplińska: dk. Zbigniew Machnikowski, wyświęcony w 2008 roku, jest wicedyrektorem Instytutu Teologicznego Diecezji Pelplińskiej w Tczewie, od wielu lat zaangażowany w pracę naukową, wykłada teologię fundamentalną i religiologię w Tczewie i w Wyższym Seminarium Duchownym w Pelplinie, żonaty, ma syna i córkę.

c) diecezja toruńska:

- dk. Tomasz Chmielewski, wyświęcony w 2008 roku, katecheta, zaangażowany w Szkołę Nowej Ewangelizacji Diecezji Toruńskiej św. Jana Umiłowanego Ucznia, posługuje w parafii św. Józefa w Toruniu, żonaty, ma córkę i syna.

- dk. Mariusz Malinowski, wyświęcony w 2010 roku, pracuje w Ośrodku Wsparcia Caritas Diecezji Toruńskiej w Chełmży im. bł. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego, posługuje w parafii pw. św. Bartłomieja w Unisławiu, żonaty, ma dwóch synów.

- dk. Waldemar Rozynkowski, wyświęcony w 2011 roku, pracownik naukowy (historyk) na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, wicedyrektor Wydziału ds. Formacji i Apostolstwa Świeckich Kurii Diecezjalnej

Toruńskiej, Przewodniczący Diecezjalnej Rady Ruchów Stowarzyszeń Katolickich Diecezji Toruńskiej, żonaty, ma syna oraz dwie córki.

- archidiecezja warszawska: dk. Bogdan Sadowski, wyświęcony w 2009 roku, dziennikarz katolicki, wicedyrektor Centrum Myśli Jana Pawła II w Warszawie, posługuje w parafii pw. Matki Bożej Różańcowej w Piaseczynie pod Warszawą, żonaty, ma dwóch synów.

dk. dr hab. Waldemar Rozyński,
prof. UMK
(diakon stały diecezji toruńskiej)

Liturgia Godzin jako modlitwa Ludu Bożego

Katechizm Kościoła Katolickiego rzeczywistość modlitwy chrześcijańskiej przedstawia jako komunię. W nawiązaniu do wypowiedzi św. Grzegorza z Nazjanzu stwierdza: „W Nowym Przymierzu modlitwa jest żywym związkiem dzieci Bożych z ich nieskończonego dobrego Ojcem, z Jego Synem Jezusem Chrystusem i z Duchem Świętym. Łaską Królestwa Bożego jest „zjednoczeniem całej Trójcy Świętej z całym wnętrzem (człowieka)”. Życie człowieka polega zatem na stałym trwaniu w obecności trzykrotnie świętego Boga i w komunii z Nim.

Natomiast dla św. Teresy od Dzieciątka Jezus modlitwa była „wzniesieniem serca, prostym spojrzeniem ku Niebu, okrzykiem wdzięczności i miłości zarówno w cierpieniu, jak i w radości”. Te piękne określenia modlitwy wyływające z osobistego doświadczenia spotkania z Bogiem na modlitwie stoją w kontraście do kryzysu modlitwy, który przeżywa współczesny człowiek. Ten kryzys nie ominął także chrześcijan. Znany teolog A. M. Bernard pytał w jednej ze swoich publikacji: „Czy człowiek współczesny może się

jeszcze modlić?”. Dziś można by iść dalej i zapytać: „Czy współczesny człowiek jeszcze się modli?”. Charakterystyczną cechą obecnego życia jest ogromny pośpiech, często związany z chaosem, oraz pragnienie osiągnięcia szybkich efektów naszych działań. Ponieważ modlitwa wymaga wyciszenia, zatrzymania się oraz cierpliwości i czasu, pewnie dlatego tak łatwo się z niej zwolnić i szybko poszukać odpowiednich usprawiedliwień, aby po prostu się nie modlić. Kryzys modlitwy może dotknąć także kapłanów, którzy z racji przyjętych święceń otrzymali w darze od Chrystusa i Kościoła brewiarz. E. von Severus napisał kiedyś, że „postać kapłana z brewiarzem w ręku jest najbardziej charakterystycznym obrazem, znanym z literatury i malarstwa”. Stąd rodzi się ważny postulat, aby szukać pogłębionych racji do powrotu do modlitwy i jej właściwego zrozumienia.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie Liturgii Godzin, jako modlitwy całego Ludu Bożego. Takie spojrzenie na modlitwę brewiarzową jest jednocześnie ukazaniem jej istoty i natury. W pierwszej części artykułu zostaną przedstawione istotne elementy świadczące o biblijnych „korzeniach” Liturgii Godzin. W ten sposób stworzymy właściwe tło do ukazania Liturgii Godzin jako modlitwy całego Ludu Bożego.

Już w Starym Testamencie znajdujemy „korzenie” Liturgii Godzin. I choć, niełatwo wykazać ciągłość tradycji liturgicznej pomiędzy żydowskimi godzinami modlitwy i późniejszymi godzinami chrześcijańskimi, tym niemniej sam chrześcijański zwyczaj zanoszenia do Boga modlitw w określonych godzinach w ciągu doby sięga swoimi korzeniami – bez wątpienia – czasów starotestamentalnych. „Siedem razy na dzień wysławiam Ciebie z powodu sprawiedliwych twych wyroków, – wyznaje w Ps 119 (118) natchniony autor (w. 164), zaś w Ps 55 (54) psalmista stwierdza: „Wieczorem rano i w południe skarzę się i jęczę, a głosu mego [On]